

Geacht College,

In het kader van het Cultuurbeleid 2021-2024 biedt het rijk de mogelijkheid aan twaalf gemeentelijke of provinciale musea met een collectie van cultureel erfgoed van nationaal of internationaal belang om in aanmerking te komen voor een rijkssubsidie van € 250.000, -- per jaar gedurende 4 jaar. Deze middelen zijn bedoeld voor het uitvoeren van publieksactiviteiten in relatie tot de eigen collectie. Hierbij gaat het om één museum per provincie. Gedeputeerde Staten van elke provincie mogen hiervoor een enkelvoudige voordracht aan de minister van OCW doen. Het rijk heeft de uitwerking en aanpak om tot deze voordracht te komen aan de provincies overgelaten. U heeft ons gevraagd u te adviseren over de voordracht van een Zuid-Hollands museum. Wij hebben de afgelopen weken met veel plezier aan deze opdracht gewerkt. Zoals bij u bekend heeft Zuid-Holland een rijk museumlandschap. Dit bleek ook uit de grote verscheidenheid aan aanvragers en ingediende projectplannen. Het was een genoegzaam kennis te nemen van alle ambities in de Zuid-Hollandse culturele sector en de waardevolle bekende en soms minder bekende collecties. Bijgaand treft u ons advies aan.

Beoordelingswijze en criteria

Wij hebben de ingediende aanvragen door middel van expert review beoordeeld. Dat wil zeggen dat we in een gemeenschappelijk gesprek tot een oordeel over de aanvragen en het uiteindelijke advies zijn gekomen. Hoewel sommige aspecten van de beoordeling kwantificeerbaar zijn, hebben we van deze beoordelingswijze geen rekensom van kwantitatief vast te stellen criteria gemaakt. Ons oordeel is dus gebaseerd op een gezamenlijke inschatting, op basis van onze kennis en ervaring.

We hechten, net als u, aan een helder beoordelingskader, een transparant beoordelingsproces en een consistente en overtuigende argumentatie. Daarom heeft de werkgroep in gezamenlijkheid eerst criteria besproken waarop de aanvragen getoetst zouden worden en afspraken gemaakt over het proces om tot een advies te komen. Deze criteria en het proces zijn met het nieuwsbericht van 15 januari 2020 op de website van de provincie Zuid-Holland breed gedeeld.

In ons oordeel hebben wij gebruik gemaakt van formele criteria die voortkomen uit de BIS-regeling en aanvullende criteria die we van belang achten.

Voor de formele criteria is gebruik gemaakt van de tekst in de BIS-regeling (gepubliceerd op 11 november 2019). Artikel 3.26. Regionale musea uit deze regeling luidt als volgt:

1. Aan een instelling met als kernactiviteit het beheer en behoud van een gemeentelijke of provinciale collectie van cultureel erfgoed van nationaal of internationaal belang kan de minister, op enkelvoudige voordracht van Gedeputeerde Staten van de provincie waar de instelling haar standplaats heeft subsidie verstrekken voor het uitvoeren van publieksactiviteiten die verband houden met de collectie, voor zover deze aanvullend zijn op de activiteiten waarvoor subsidie door overige bestuursorganen wordt verstrekt.
2. De minister verstrekt op grond van het eerste lid aan ten hoogste één instelling per provincie subsidie.

In de toelichting bij dit artikel staat in de regeling het volgende:

Artikel 3.26 van de RSc biedt de mogelijkheid om subsidie te verlenen aan een gemeentelijk of provinciaal museum dat op voordracht van de betreffende provincie hiervoor in aanmerking komt. Het betreft een aanvullende subsidie ten behoeve van de publieksactiviteiten die verband houden met de collecties waarvoor de instelling door overige bestuursorganen wordt gefinancierd. Het gaat om gemeentelijke of provinciale collecties. Dat kunnen ook collecties zijn die weliswaar geen gemeentelijk of provinciaal eigendom zijn, maar waarvoor de gemeente onderscheidenlijk de provincie verantwoordelijkheid heeft genomen. Het doel van deze mogelijkheid is om aan ten

hoogste één instelling per provincie een aanvullende subsidie te verlenen als een extra impuls in de publieksactiviteiten door musea in de regio.

Op basis van bovenstaande teksten uit de regeling hebben we de volgende formele criteria geselecteerd:

- Het museum dient als kernactiviteit het beheer en behoud van een gemeentelijke of provinciale collectie te hebben.
- Het dient te gaan om een collectie van cultureel erfgoed van nationaal of internationaal belang.
- De standplaats van het museum dient Zuid-Holland te zijn.
- De te verstrekken subsidie dient als extra impuls in de uitvoering van publieksactiviteiten die verband houden met de gemeentelijke of provinciale collectie. Deze impuls is de vertaling van het criterium 'aanvullend op de activiteiten waarvoor het museum al gesubsidieerd wordt' en is feitelijk een subsidie voor een (meerjarig) project.

In de regeling is ook een beoordelingscriterium eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering opgenomen. Het museum dat uiteindelijk wordt voorgedragen bij het rijk dient de Fair Practice Code te onderschrijven en te beschrijven hoe deze wordt toegepast. Daarnaast zal het museum de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie op eenzelfde wijze moeten onderschrijven.

Naast de bovenstaande formele criteria hebben we algemene aanvullende criteria geformuleerd die wij van belang achten voor de uitvoering van een dergelijk project. Deze criteria zijn:

- Staat van dienst en artistieke/inhoudelijke kwaliteit; we vinden het belangrijk om in het oordeel ook de activiteiten van het museum over de afgelopen periode te betrekken. Daarom is gekeken naar de kwaliteit en de staat van dienst van de aanvragers en hun activiteiten. De kwaliteit van de plannen dienen zo hoog te zijn dat het museum in minimaal een nationale context meetelt. Vakmanschap en impact zijn termen die hierbij op hun plaats zijn.
- Robuustheid organisatie; we vinden het belangrijk dat een museum wordt voorgedragen, waarvan ook vooraf met zekerheid is aan te nemen dat de staande organisatie voldoende is toegerust om een project van dergelijke omvang (1 miljoen euro in vier jaar) tot een goed einde te brengen. Enkele indicatoren daarvoor zijn het aantal medewerkers (betaald en onbetaald), de hoogte van de toegekende subsidies en de hoogte van het totale budget.
- Vernieuwing en toegevoegde waarde; musea kunnen op veel verschillende manieren inzetten op vernieuwing. Dit kan gaan om het inspelen op nieuwe vragen uit de sector of samenleving, maar ook om het innoverende karakter van de activiteiten. Wij zijn in ons oordeel uitgegaan van vernieuwing ten opzichte van de bestaande activiteiten van het museum.
- Borging van de impuls na 2024; de werkgroep heeft een voorkeur voor plannen die ook na de vierjarige impuls doorwerking hebben en het voorgedragen museum een stap vooruit in de ontwikkeling hebben gebracht.
- Kennisdeling en samenwerking; plannen waaruit blijkt dat de omgeving van het museum bij de plannen wordt betrokken en ook andere partijen in het netwerk profiteren van de impuls hebben onze voorkeur.
- Bereik en bezoekersaantallen; vanwege de hoogte van de financiële impuls vinden wij het van belang dat veel publiek bereikt wordt met de activiteiten. Om een realistische inschatting te maken van het mogelijke bereik hebben we de bezoekersaantallen van de afgelopen jaren in ons oordeel mee laten wegen.

De criteria zijn tegen elkaar afgewogen en getoetst tegen de achtergrond van het profiel van de aanvrager.

De provincie heeft op 15 januari een nieuwsbericht op haar website geplaatst waarin zij musea oproept zich aan te melden voor de eventuele voordracht door GS bij het rijk. In dit nieuwsbericht is een toelichting gegeven op het proces en zijn de beoordelingscriteria genoemd. Hier hebben alle aanvragers kennis van kunnen nemen.

Proces

Hieronder volgt een toelichting op het proces zoals dat tot nu toe is doorlopen en worden de stappen beschreven tot aan de uiteindelijke subsidiebeschikking door het rijk.

Het rijk heeft de BIS-regeling op 11 november 2019 gepubliceerd in de Staatscourant (2019 nr. 61036). Aanvragen konden vanaf 2 december 2019 ingediend worden. De uiterste inleverdatum voor een aanvraag van een regionaal museum in dit kader is 28 februari 2020 om 17.00 uur.

U heeft rond eind november 2019 een uitvraag gedaan voor leden van een werkgroep. Medio december 2019 was deze werkgroep geformeerd. Deze is samengesteld uit drie statenleden en drie inhoudelijke deskundigen op het erfgoed- en cultuurterrein van Zuid-Holland.

Op 15 januari 2020 heeft u op ons verzoek een nieuwsbericht op uw website geplaatst waarin u musea oproept zich aan te melden voor de eventuele voordracht bij het rijk. Geïnteresseerde musea konden tot uiterlijk 28 januari 2020 12.00 uur hun interesse kenbaar maken. Via brieven aan de Zuid-Hollandse gemeenten, een nieuwsbrief van het museumplatform Zuid-Holland aan musea in Zuid-Holland en rechtstreekse mails aan musea die in een eerder stadium hun interesse al kenbaar hadden gemaakt, is aandacht gevraagd voor het nieuwsbericht op de site van de provincie.

In het nieuwsbericht van 15 januari 2020 staat verder dat musea na de vaststelling van de voordracht door GS geïnformeerd worden over de uitkomst.

In totaal hebben 19 musea gehoor gegeven aan uw oproep door een aanvraagformulier en een projectplan in te dienen. Eén van deze musea heeft zijn aanvraag buiten de indieningstermijn ingediend. Dit betreft Museum Den Briel en is daarom buiten beschouwing gelaten.

Op 29 januari 2020 hebben wij alle plannen besproken en in gezamenlijkheid besloten vier musea uit te nodigen voor een gesprek om een toelichting te geven op hun plannen. Deze gesprekken vonden plaats op 4 februari 2020. De directeuren van deze vier musea hebben een korte presentatie voor ons verzorgd en wij hebben een aantal vragen kunnen stellen om nog meer inzicht te krijgen bij het museum en de ingediende plannen. Op basis van de ingediende plannen en de gevoerde gesprekken zijn wij tot een eendoordeel gekomen.

In het voorjaar van 2020 beoordeelt de Raad voor Cultuur alle BIS-aanvragen en zal op 4 juni 2020 de minister adviseren welke instellingen deel uitmaken van de BIS.

Uiterlijk op Prinsjesdag 2020 worden door het rijk de subsidiebeschikkingen bekend gemaakt.

Beoordeling

Zoals vermeld zijn er 19 aanvraagformulieren met projectplannen ingediend. In onze aanpak om tot een enkelvoudig advies te komen zijn wij op basis van de criteria de aanvragen gaan trechteren.

Alle aanvragers hadden als standplaats Zuid-Holland. Op basis van dat criterium is geen museum afgefallen.

Vervolgens hebben we drie vragen gesteld om een eerste uitsplitsing te maken. Deze vragen waren:

- Is er sprake van een museum met als kernactiviteit het beheer en behoud van een gemeentelijke of provinciale collectie?
- Heeft de betreffende collectie een nationaal of internationaal belang?
- Is er sprake van een museum dat voldoende robuust is om een project van dergelijke omvang naar behoren te kunnen uitvoeren?

Als bij een aanvraag één of meer van deze vragen met nee beantwoord werd, dan viel deze voor ons af en kwam dus niet in aanmerking voor een nadere beoordeling. Dit gold voor de volgende 9 musea: het Hendrick Hamel Museum, het Katwijk Museum, Museum de Zwarte Tulp, het Oudheidkundig streek en ambachtenmuseum Nieuwkoop, de Rotterdamsche Tramweg Maatschappij, Stoomtrein Leiden Katwijk, Streekmuseum Reeuwijk, Museums Swaensteyn & Huygens Hofwijck en het Trammuseum Rotterdam.

Het Historisch Museum den Briel heeft zijn aanvraag buiten de indiendingstermijn ingediend. Wij hebben deze aanvraag buiten beschouwing gelaten. Wel kunnen wij u melden dat als we deze aanvraag wel hadden beoordeeld we dit museum onvoldoende robuust achten om een dergelijk project uit te voeren.

Hieronder volgt een toelichting op de beoordeling van de plannen van de overgebleven 9 musea. Bij deze musea gaan wij ervan uit dat deze voldoende robuust zijn om een project van deze omvang uit te voeren, als kernactiviteit het beheer en behoud van een gemeentelijke of provinciale collectie hebben van nationaal of internationaal belang.

Museum Boijmans van Beuningen

Museum Boijmans van Beuningen herbergt zeven eeuwen kunstgeschiedenis. Niet alleen de breedte en samenstelling van de collectie is uniek, ook de kwaliteit van de individuele kunstwerken is groot. In 2019 startte het museum een renovatie van de gebouwen aan het Museumpark. Deze renovatie zal naar verwachting zeven jaar in beslag nemen. Het museum wil met het ingediende plan de culturele infrastructuur in Rotterdam-Zuid de komende jaren versterken door middel van de realisering van nieuwe culturele programmering, door het ondersteunen, begeleiden en faciliteren van cultureel en creatief talent uit Zuid en de realisatie van vernieuwende vormen van cultuuronderwijs. Het museum richt zich met een aantal trajecten met name op kunstenaars, experimentele samenwerkingsprojecten, jonge professionals, en de cultuursector als arbeidsmarkt. De nadruk in het plan lijkt minder te liggen op publieksbereik. Daar waar het museum wil inzetten op publieksactiviteiten ontbreekt in het plan in belangrijke mate de link tussen de activiteiten en de gemeentelijke collectie. Dit is een voorwaarde in de BIS-regeling. Om deze reden hebben wij dit museum niet uitgenodigd voor een gesprek.

Kunstmuseum Den Haag

Wij erkennen de waarde van de collectie van het Kunstmuseum en zijn overtuigd van de kwaliteit van werk door de uitgebreide staat van dienst van het museum

Het museum heeft echter geen projectplan voor de rijkssubsidie ingediend, zoals het museum zelf ook schrijft, maar wil de bijdrage bij toekenning gebruiken voor de uitvoering van bestaande programma's uit het lopende beleidsplan. Voor de uit te voeren activiteiten verwijst het Kunstmuseum naar haar meerjarenbeleidsplan 2021 – 2024. Dit plan is eind 2019 vastgesteld en in de begroting is de rijkssubsidie niet opgenomen. In de meerjarenbegroting staat de volgende tekst: 'Met het huidige subsidieniveau ziet het museum de komende jaren opnieuw forse tekorten tegemoet. In vier jaar tijd tellen die jaarlijkse tekorten op tot € 2.656.000. Dit lossen we voor een deel zelf op: we financieren daarvan € 1.116.000 uit onze bestemmingsreserve. Voor het restant, te weten € 1.542.000 vragen we een extra structurele bijdrage van € 385.000 per jaar aan. Wil Den

Haag net als Rotterdam en Amsterdam een internationaal topmuseum, dan is een extra bijdrage op de huidige subsidie echt noodzakelijk.'

In de BIS-regeling staat dat de rijkssubsidie is bedoeld als een extra impuls in de publieksactiviteiten. Het Kunstmuseum is voornemens de activiteiten uit zijn eerder vastgestelde meerjarenbegroting uit te voeren en gaat geen extra activiteiten uitvoeren. Om deze reden hebben wij dit museum niet uitgenodigd voor een gesprek. Ten opzichte van wat het museum al doet wordt met de eventuele rijksimpuls volgens ons niet het verschil gemaakt in de publieksactiviteiten en heeft de impuls om deze redenen niet echt een toegevoegde waarde.

Museum de Lakenhal

Museum De Lakenhal uit Leiden heeft veel zorg besteed aan de aanvraag. Het museum is recentelijk vernieuwd en in 2019 heropend. Dit heeft geleid tot een forse toename van het aantal bezoekers en waardering van professionals en bezoekers. Het museum wil het meest empathische museum van Nederland worden. Dit wil zeggen dat het museum is gericht op een zo persoonlijk mogelijke bezoekersbeleving en de creatie van optimale condities om mensen zelf te laten doen, leren en ontdekken. Daarvoor wil het museum zich op drie niveaus ontwikkelen: interne ontwikkeling/cultuurverandering binnen het museum, ontwikkelen van nieuwe vormen van interactie met het publiek, uitwisselen van kennis en ervaringen met het professionele museumveld. Wij waarderen de stappen die het museum heeft gezet en de ambitie die het toont. Wel vinden we dat de plannen vooral een lokale component hebben en voor een groot deel gericht zijn op de ontwikkeling van de interne organisatie en het betrekken van professionals. Wat het uiteindelijk concreet oplevert aan activiteiten voor het publiek konden we niet goed uit het plan halen. Uit de begroting van het plan blijkt dat het museum voornemens is om een fors deel van het totale benodigde budget (€ 200.000 van € 500.000 per jaar) in te zetten voor personeel (coördinator publieksprogramma, programmamanager en medewerker publieksprogrammering). Daarnaast gaat er ook nog eens € 70.000 naar trainingen/opleidingen en € 120.000 naar kennisdeling/onderzoek en evaluatie en dus ook niet direct naar de uitvoering van publieksactiviteiten. Van deze kosten komt de helft uit de rijksmiddelen volgens het dekkingsplan. Om deze redenen hebben wij ervoor gekozen dit museum niet uit te nodigen voor een gesprek.

Maritiem Museum Rotterdam

Het Maritiem Museum Rotterdam is één van de oudste maritieme musea ter wereld. Haar collectie bestrijkt zes eeuwen geschiedenis. Het museum is een echt techniek museum. Het Museum stelt zich ten doel om naast cultuureducatie in een maritiem historische setting zich te gaan richten op (maritieme) techniekeducatie. Dit besluit is vier jaar geleden genomen en het museum wil zich daarin verder ontwikkelen. Daarin wordt nauw samengewerkt met het bedrijfsleven en onderwijs. In de directe omgeving van het museum bevinden zich 4.500 maritiem gerelateerde bedrijven. Het museum wil een verbinder worden tussen jongeren en de maritieme sector. In 2018 won het museum de Museum van het Jaar titel. Dit bevestigt een goede staat van dienst. Zoals gezegd ligt de nadruk in dit plan vooral op techniekeducatie en de koppeling met de erfgoedcollectie komt volgens ons in het plan niet sterk naar voren (m.u.v. de workshops rondom de maritieme ambachten).

Wij vinden het idee van het museum zeer sympathiek en denken ook dat het een interessante keuze van het museum is om zich op een dergelijke manier te verbreden, maar in het kader van de BIS-regeling past dit volgens ons minder goed. Om deze reden hebben wij dit museum niet uitgenodigd voor een gesprek. Een subsidie vanuit onderwijs of economie zou volgens ons meer passend zijn.

Stichting Museumpark Archeon

Stichting Museumpark Archeon richt haar aanvraag op activiteiten rondom de Zwammerdamcollectie, de realisatie van een gebouw voor de collectie en de vorming van een Nationaal Romeins Scheepvaart Museum. Wij hebben hier lang over van gedachten gewisseld. Het

lijkt erop dat de komst van het Nationaal Romeins Scheepvaart Museum ondertussen kan rekenen op steun van verschillende kanten. Dit plan sluit goed aan bij provinciaal beleid, zoals de erfgoedlijn Limes en archeologie (maar dat was geen criterium). Toch bestaan er ook nog onduidelijkheden en onzekerheden rondom de komst van dit museum. Wij hebben niet de garantie kunnen vinden dat dit museum er komt in de subsidieperiode. We realiseren ons dat de toekenning van de rijkssubsidie de realisatie van het museum misschien een stap dichterbij had gebracht, maar ook dat weten we niet zeker. In het plan zijn veel relatief kleine projecten opgenomen die de eerste jaren in het Museumpark Archeon uitgevoerd gaan worden, om uiteindelijk een plek te krijgen in het Nationaal Romeins Scheepvaart Museum. Wij stellen vraagtekens bij de houdbaarheid van al deze losse projecten en de borging tot de realisatie van het Nationaal Romeins Scheepvaart Museum. Wij zijn van mening dat het plan, vooral gezien de onduidelijkheid over de komst van het museum, op dit moment onvoldoende rijp is om in aanmerking te komen voor de rijkssubsidie. Daarom hebben wij dit museum niet uitgenodigd voor een gesprek. De provincie zou binnen de erfgoedlijn Limes kunnen verkennen of er andere financieringsmogelijkheden zijn.

Op vier februari 2020 hebben wij vier gesprekken gevoerd met de overgebleven musea. De directeurs van Museum Gouda, het Stedelijk Museum Schiedam, het Dordrechts Museum en Museum Prinsenhof hebben elk een korte presentatie voor ons verzorgd en daarna zijn wij met deze musea in gesprek gegaan.

Museum Prinsenhof

Museum Prinsenhof Delft is verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de collectie van Delft, die op dit moment bestaat uit zo'n 14.000 objecten. Daarbij beheert het museum een groot aantal langdurige bruiklenen. Dit zijn eveneens objecten met een Delftse ontstaansgeschiedenis. Het museum is in 1947 ontstaan. De basis van de collectie bestaat uit het unieke oude stadsbezit dat teruggaat tot de 16^e eeuw. De objecten zijn voornamelijk verzameld rondom drie Delftse kernthema's: Willem van Oranje, Delfts Blauw en Delftse meesters. Uniek aan Museum Prinsenhof is naast de collectie ook het gebouw waarin het museum is gevestigd. Het voormalige Sint Agathaklooster (sterfplaats Willem van Oranje).

De komende jaren wil het museum vanuit de collectie nieuwe doelgroepen verder aan zich verbinden en hiermee meer diversiteit creëren binnen de samenstelling van hun publiek en in hun presentaties. Het museum ziet veel groeipotentie in diverse groepen voor wie een museumbezoek nog niet vanzelfsprekend is: mbo-scholieren, studenten, mensen met een cultureel diverse achtergrond, maar ook breder bereik qua leeftijd en sociale klasse. Om die groepen aan te spreken wil het museum een nieuw programma ontwikkelen rondom Willem van Oranje: Willem van Oranje revisited. Het museum kiest voor Willem van Oranje, omdat hij onlosmakelijk is verbonden met het museum zelf, met Delft en met de Nederlandse geschiedenis. Het museum wil dit rond drie actuele thema's doen: perspectieven van vrouwen, veiligheid en gewetensvrijheid.

Het museum sluit vermoedelijk vanaf 2024 tijdelijk voor een grootschalige verbouwing en vernieuwing. Bij deze plannen is borging en doorwerking van de resultaten daarom een aandachtspunt.

Dordrechts Museum

Het Dordrechts Museum is één van de oudste musea in Nederland. De collectie omvat zes eeuwen Nederlandse schilderkunst. Deze collectie is weliswaar geworteld in Dordrecht, maar overstijgt in kwaliteit, reikwijdte en belang de stad. Het museum is de laatste jaren een aantrekkelijke (inter)nationale partner geworden. Dit blijkt alleen al uit het intensieve beroep dat nationale en internationale musea op bruiklenen van het museum doen. Het museum positioneerde zich tot dusver voornamelijk met hun tentoonstellingen. Het doel voor de komende jaren is het publiek meer te verbinden met de collectie. Daarmee wil het museum binnen 5 jaar groeien van gemiddeld

100.000 naar 150.000 bezoekers per jaar. Met de rijksmiddelen wil het museum inzetten op twee sporen: vernieuwing en intensivering en doorontwikkeling. Daarbij gaat het museum uit van inclusie en diversiteit. Daarbij zet het museum in op een kleine twintigtal projecten en programma's. Deze plannen zijn vrij concreet en daarom denken wij dat de uitvoering een grote kans van slagen heeft. Wel vinden wij dat bij deze projecten en programma's een inhoudelijke rode draad ontbreekt en daarmee zou de zichtbaarheid van de impuls versnipperd en beperkt kunnen zijn.

Museum Gouda

Museum Gouda beheert de collectie van de stad. Het museum huist in het middeleeuwse Catharina Gasthuis. De oorsprong van het museum ligt in 1872, wanneer Gouda 600 jaar stadsrechten viert. Met brengt in die periode vanuit verschillende plekken historische voorwerpen bijeen voor een tentoonstelling over de geschiedenis van de stad. In 1874 bepaalt men dat dit het museum van de stad wordt.

Wanneer in de zestiende eeuw Nederland grotendeels overgaat van het katholicisme naar het protestantisme vallen overal kerkinterieurs ten prooi aan beeldenstormers, of verdwijnen kerkschatten door roof of verkoop. Zo niet in Gouda. Op last van het stadsbestuur worden de kerkschatten van de Sint-Jan in veiligheid gebracht. Hierdoor overleven de zestiende-eeuwse glas-inloodramen, de voorbereidende cartons en de monumentale altaarstukken. Dit is uniek in Nederland. In 2022 viert Gouda dat zij 750 jaar eerder stadsrechten krijgt. Museum Gouda en de Sint-Janskerk hebben een ambitieus plan opgevat om dat jaar Gouda en zijn unieke erfgoed groots en vernieuwend op de kaart te zetten en hét culturele hoogtepunt voor binnenlandse en buitenlandse bezoekers te laten zijn. Daar zijn concrete doelstellingen aan gekoppeld voor wat betreft publieksbereik uit binnen- en buitenland, maar ook op de inhoud is de doelstelling helder (gesprek op gang brengen over begrippen tolerantie-intolerantie). Door de samenwerking tussen de twee organisaties biedt dit de kans om twee specifieke doelgroepen met elkaar te verbinden en te bereiken. In Museum Gouda komen vooral kunst- en cultuurliefhebbers en in de Sint-Janskerk dagjesmensen en toeristen. Door samen te werken is het idee beide nieuwe doelgroepen te ontvangen. Wij waarderen dit plan, zien het belang van de collectie (ondanks de relatief beperkte focus op enkele stukken in hun plan) en waarderen de intentie van samenwerking. Wij zien echter ook in het plan dat vooral de aanpak voor de twee eerste jaren (2021 en 2022) goed is uitgewerkt, terwijl dat voor de laatste twee jaren van de subsidieperiode wat minder sterk naar voren komt. Wij hebben bij dit plan een lichte twijfel bij de doorwerking en borging van de resultaten na 2024. Of het met dit plan lukt om blijvend een breder publiek aan te trekken is voor ons een vraag.

Stedelijk Museum Schiedam

Het Stedelijk Museum Schiedam heeft een geschiedenis die teruggaat tot 1899 en die zich kenmerkt door enerzijds een onlosmakelijke verbinding met de stad Schiedam (de lokale geschiedenis), maar anderzijds via de Kunstcollectie zijn blik naar buiten heeft gericht. In het Stedelijk Museum Schiedam is de afgelopen jaren veel gebeurd. Sinds 2016 is hard gewerkt aan een nieuwe positionering van het Stedelijk Museum Schiedam in de stad en het land. Het maakt van het lokale karakter een kracht, en laat zien hoe de wereld – met zijn universele maatschappelijke en menselijke verhalen – zich in het klein ook dicht bij huis afspeelt. De afgelopen jaren stonden in het teken van grote investeringen in een nieuw programma, nieuwe relaties binnen en buiten de stad en het bouwen aan meer publiek. Sinds 2017 zijn de bezoekersaantallen verdubbeld en zijn de ogen in binnen- en buitenland op Schiedam gericht vanwege het vernieuwende en de maatschappelijke publieksaanpak. In 2019 heeft het museum de BankGiro Loterij Museumprijs gewonnen (meest publieksvriendelijke museum).

Het museum heeft twee kerncollecties: de kerncollectie beeldende kunst, met Nederlandse kunst van na de Tweede Wereldoorlog en de cultuurhistorische verzameling, die gericht is op de geschiedenis van de stad Schiedam. De eerste kerncollectie betreft een verzameling werken van kunstenaars die tot de oprichters behoorden of lid waren van de Nederlandse Experimentele groep

(w.o. Karel Appel, Corneille en Lucebert) en die zich later aansloten bij de internationale CoBrA beweging. De cultuurhistorische collectie wordt op dit moment herijkt, met als doel de waarde voor de stad beter te leren kennen en om de breedte van de collectie inzichtelijk te maken. Financiële steun van het Mondriaan Fonds en Fonds Schiedam Vlaardingen helpen daarbij. Het museum heeft een nauwe relatie met andere musea vanuit de verwantschap vanuit de collectie en neemt deel aan bruikleenverkeer in binnen en incidenteel buitenland.

Het museum wil de komende jaren voortbouwen op de successen van de afgelopen jaren en blijven experimenteren. Het museum is een koploper in vernieuwing en durf. Het museum wil de komende vier jaren een link leggen tussen thema's, die leven bij specifieke doelgroepen in relatie tot de eigen collectie, maar ook in samenhang met andere uitingsvormen w.o. bijvoorbeeld muziek. Dit om de drempel naar het museum voor andere doelgroepen te verlagen. Het museum wil ruimte maken voor 'nieuwe kunst' o.a. d.m.v. de aankoop van nieuw werk (niet uit deze subsidie). Het museum heeft concrete doelstellingen/ambities ten aanzien van publieksbereik geformuleerd.

Het museum wil alle ervaring met dit plan delen met collega's. Dit in lijn met hoe het museum nu al opereert. Het museum heeft regelmatig contact met andere musea over hun vooruitstrevende aanpak en deelt ook haar kennis. Het museum treedt regelmatig op als vraagbaak voor andere musea en deelt met hen ruimhartig haar opgedane kennis.

Afweging

Op basis van de gesprekken bleek bij nader inzien dat twee van deze musea niet aan de voorwaarden van de regeling van OCW voldoen. In hoofdstuk 3 van de regeling (specifieke bepalingen voor verstrekking van subsidies aan instellingen....) staat dat het moet gaan om een instelling met als kernactiviteit het beheer en behoud van een gemeentelijke of provinciale collectie. In de toelichting bij artikel 3.26 staat dat dit artikel de mogelijkheid biedt om subsidie te verlenen aan een gemeentelijk of provinciaal museum dat op voordracht van de betreffende provincie hiervoor in aanmerking komt. Echter in de begripsbepaling van de regeling staat bij 'instelling' dat het een privaatrechtelijke rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid moet zijn. Museum Prinsenhof en het Dordrechts Museum zijn onderdeel van de gemeente en voldoen hier niet aan. Onlangs is in de gemeenteraad van Delft gesproken over een eventuele verzelfstandiging van het Museum, maar dat besluit komt mogelijk pas na de verbouwing weer aan de orde.

Door de teksten in hoofdstuk 3 en de toelichting in de regeling zijn wij en mogelijk ook de aanvragers op het verkeerde been gezet. In feite moet het gemeentelijk of provinciaal museum waarover gesproken wordt een privaatrechtelijke status hebben. Wij hebben hierover uitvoerig contact gehad met het ministerie en daaruit bleek dat er inderdaad geen mogelijkheden zijn om projectsubsidies uit te keren aan (onderdelen van) een gemeente. Ook in andere provincies is men hier tegenaan gelopen. Beide musea kunnen niet worden voordragen; en wij hebben hen daarom niet kunnen betrekken in de finale afweging voor de voordracht. Overigens geldt, bij nader inzien, ook voor Museum de Lakenhal dat dit een publiekrechtelijke rechtspersoon is.

Advies voordracht Stedelijk Museum Schiedam

Op basis van bovenstaande afwegingen adviseren wij u om het Stedelijk Museum Schiedam bij het rijk voor te dragen. Wij waarderen het lef van het Stedelijk Museum Schiedam en zien dat dit de afgelopen jaren heeft geleid tot succesvolle tentoonstellingen, waar ook nieuwe doelgroepen op af kwamen. Met de impuls van het rijk en de opgebouwde kennis en ervaring kan het museum verder werken aan verbreding van publiek en binding met wat speelt in de samenleving. De combinatie van focus op 'Nieuwe Kunst' en daarnaast tentoonstellingen met de bestaande collectie heeft de potentie om traditioneel publiek te behouden en nieuw publiek te trekken; en daartussen wisselwerking te krijgen. Binnenkort hoopt het museum bekend te maken dat ze uitbreiden met de Monopole, het gebouw van de voormalige Art-Deco-bioscoop aan de overzijde van het museum. In

combinatie met de recente schenking van € 400.000 van de BankGiro Loterij kan het museum daadwerkelijk een aantal stappen zetten. De impuls van het rijk doet er voor dit museum echt toe.

Wij hopen dat u ons advies overneemt.

Met vriendelijke groet,

Namens de werkgroep
[REDACTED] (vz)

Bijlage 1: ingediende aanvragen

1. Museum Boijmans Van Beuningen
2. Dordrechts Museum
3. Hendrick Hamel Museum
4. Katwijks Museum
5. Kunstmuseum Den Haag
6. Maritiem Museum Rotterdam
7. Museum De Lakenhal
8. Museum de Zwarte Tulp
9. Museum Gouda
10. Oudheidkundig Streek en Ambachtenmuseum Nieuwkoop
11. Museum Prinsenhof Delft
12. Museum Stichting van het Rotterdamsche Tramweg Maatschappij
13. Stedelijk Museum Schiedam
14. Stichting Museumpark Archeon
15. Stoomtrein Katwijk Leiden
16. Streekmuseum Reeuwijk
17. Museum Swaensteyn & Huygens Hofwijck
18. Trammuseum Rotterdam / Stichting RoMeO
19. Historisch Museum Den Briel (ingediend buiten de indieningstermijn)

Bijlage 2: tekst nieuwsbericht website provincie (gepubliceerd op 15 januari 2020)

Miljoen subsidie voor uw Zuid-Hollands museum?

Musea in Zuid-Holland maken kans op een jaarlijkse rijksbijdrage van €250.000 gedurende 4 jaar. Het geld is voor het uitvoeren van publieksactiviteiten die te maken hebben met de gemeentelijke of provinciale collectie van nationaal of internationaal belang. Elke provincie kan hiervoor één museum voordragen. De provincie nodigt daarom musea uit om hun interesse te laten blijken.

Zuid-Holland heeft veel mooie musea die het publiek in aanraking brengen met uiteenlopende thema's zoals kunst, geschiedenis en techniek. Dit betekent dat meerdere musea in aanmerking kunnen komen. Op basis van de plannen die ingediend worden, draagt de provincie één museum voor bij het rijk.

Selectieprocedure

Tot uiterlijk 28 januari 2020 12.00 uur kunnen Zuid-Hollandse musea hun interesse laten blijken door het invullen van het bijgevoegde formulier (pdf, 141 kB). Op basis hiervan maakt een werkgroep met Statenleden en enkele experts uit het Zuid-Hollandse cultuurveld een inhoudelijke selectie. Met de geselecteerde musea gaat de werkgroep op 4 februari in gesprek. De werkgroep adviseert vervolgens Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland over de voordracht.

Nadat Gedeputeerde Staten in de loop van februari een besluit hebben genomen, ontvangen alle musea bericht over de uitkomst. Het geselecteerde museum wordt verzocht het plan verder uit te werken tot een subsidie-aanvraag. Deze kan het museum tot uiterlijk 28 februari 2020 voor 17.00 uur bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap indienen. De provincie draagt dit museum gelijktijdig bij het ministerie voor.

Criteria

Aanvragen dienen te voldoen aan de voorwaarden die het Ministerie van OCW stelt in de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2021 – 2024. Een noodzakelijke voorwaarde voor iedere aanvrager is een verklaring dat de aanvrager de Fair Practice Code, de Code Diversiteit & Inclusie en de Governance Code Cultuur onderschrijft.

Musea worden verzocht in de beschrijving van hun plan in ieder geval aandacht te schenken aan de volgende aspecten:

- Collectie van belang; licht toe waarom uw collectie van nationaal en/of internationaal belang is.
- Vernieuwing; gaat het om een vernieuwende aanpak om collectie en publiek bij elkaar te brengen ten opzichte van uw huidige activiteiten op dit gebied? Oftewel wat is de toegevoegde waarde?
- Staat van dienst en artistieke kwaliteit; heeft u onlangs publieksactiviteiten ontwikkeld met een hoge inhoudelijke kwaliteit? Heeft u hier erkenning voor gekregen? Wat was het bereik van deze activiteiten?
- Robuustheid; heeft uw museum voldoende slagkracht, professionaliteit en massa om uitvoering te geven aan publieksactiviteiten van een dergelijke omvang?
- Borging; is het een investering die bijdraagt aan de ontwikkeling van het publieksbereik van uw museum op de lange termijn?
- Kennisdeling en samenwerking; binnen haar beleid stimuleert de provincie dat culturele instellingen kennis delen en samenwerken. Op welke wijze wordt in het kader van de impuls van het Rijk samenwerking gezocht en/of kennis gedeeld met andere musea of andere culturele instellingen in Zuid-Holland.

